

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Кафедра менеджменту і адміністрування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Р. ШЕЛУДЬКО

08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОБГРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ І ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ

Галузь знань – **05 «Соціальні і поведінкові науки»**

Спеціальність – **051 «Економіка»**

Освітня (освітньо-професійна) програма – **Економіка**

Спеціалізація – —

Факультет – менеджменту і економіки

Харків – 2020

Робоча програма дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» для здобувачів галузі знань **05 «Соціальні і поведінкові науки» 051 «Економіка»** освітньо-професійної програми **Економіка**.

«26» серпня 2020 р. 18 с.

Розробник: **Шиян Наталія Іванівна**, доцент кафедри менеджменту і адміністрування, кандидат економічних наук, доцент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри менеджменту і адміністрування.

Протокол від «26» серпня 2020 р. № 1.

Завідувач кафедри менеджменту і адміністрування,
професор

« 26 » 08 2020 року

О.І. Гудоров

Схвалено навчально-методичною комісією факультету менеджменту і економіки.

Протокол від «26» серпня 2020 р. № 2 .

Голова навчально-методичної комісії
факультету менеджменту і економіки,
к.е.н., доцент

Ю.Л. Філімонов

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 05 «Соціальні і поведінкові науки»	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність – 051 «Економіка»		
Змістових модулів – 1			
Загальна кількість годин - 150			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи здобувача – 17			
		Рік підготовки:	
		4-й	–
		8-й	-
		Лекції	
		26 год.	8
		Практичні, семінарські	
		24 год.	8
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		100 год.	134
		Вид контролю: екзамен	

Тема 4. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності.

Критерії обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності та їх характеристика. Матриця прибутків і матриця витрат, особливості їхньої побудови.

Тема 5. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень.

Ризик у діяльності суб'єкта господарювання. Сутнісна характеристика ризику. Ризик як економічна категорія. Ризик і невизначеність. Основні риси підприємницького ризику. Чинники впливу на ступінь ризику. Функції ризику в підприємницькій діяльності.

Класифікація підприємницьких ризиків. Характеристика підприємницьких ризиків за сферою їхнього походження та ступенем впливу на результати діяльності підприємств.

Тема 6. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику.

Інвестиційні рішення та критерії ефективності їх прийняття. Критерії обґрунтування рішень під час прийняття (вибору) інвестиційного проекту. Врахування ризику при обґрунтуванні ставки дисконтування. Коефіцієнт систематичного ризику. Систематичний ризик і очікувана доходність компанії.

Сутність фінансових рішень. Портфелі Г. Марковіца і Р. Гобіна. Теорія оптимального портфеля. Формування оптимального портфеля з обмеженої кількості цінних паперів.

Тема 7. Оцінювання підприємницьких ризиків

Якісний аналіз підприємницьких ризиків. Характеристика основних зон ризику. Причини виникнення основних видів господарських ризиків.

Сутність політичних ризиків та їхній вплив на поведінку суб'єктів господарювання. Оцінювання ступеня політичного ризику за методикою Всесвітнього Банку. Соціальні ризики як наслідок соціального напруження, їх передбачення та вплив на діяльність підприємств.

Характеристика адміністративно-законодавчих ризиків. Ризики, що виникають у результаті невирішеності проблем щодо забезпечення прав власності, та причини їх виникнення. Сутність податкових ризиків та їх урахування в підприємницькій діяльності. Виробничі ризики. Джерела ризиків НДДКР, безпосередньо виробничих і постачальницьких ризиків. Причини та різновиди транспортних ризиків.

Комерційні ризики. Джерела виникнення реалізаційних ризиків; ризиків взаємодії з контрагентами та партнерами в процесі організації продажу продукції (послуг); ризиків непередбачуваної конкуренції.

Фінансові ризики. Причини виникнення ризиків, пов'язаних з укладанням капіталу (інвестиційні ризики); ризиків незабезпечення господарської діяльності необхідним фінансуванням; ризиків, пов'язаних із купівельною спроможністю грошей; ризику не передбачення витрат і перевищення кошторису витрат на виробництво.

Кількісний аналіз підприємницьких ризиків. Імовірні втрати у процесі здійснення підприємницької діяльності. Ступінь ризику. Система показників абсолютного та відносного вимірювання ризику. Крива ризику та процес її побудови.

Методи кількісного оцінювання ризиків. Переваги й недоліки основних методів кількісного оцінювання підприємницьких ризиків. Методи оцінювання ризикованості інвестиційних проектів. Переваги й недоліки методи кількісного оцінювання ризику інвестиційних проектів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/з	лаб	інд	с.р.		л	п/з	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень	18	2	2	-	-	14	23	2	2	-	-	19
Тема 2. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності	20	4	2	-	-	14	23	2	2	-	-	19
Тема 3. Прогнозування та аналіз господарських рішень	22	4	4	-	-	14	23	2	2	-	-	19
Тема 4. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності	22	4	4	-	-	14	23	2	2	-	-	19
Тема 5. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень	22	4	4	-	-	14	19	-	-	-	-	19

Тема 6. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризиків	22	4	4	-	-	14	19	-	-	-	-	19
Тема 7. Оцінювання підприємницьких ризиків	24	4	4	-	-	16	20	-	-	-	-	20
Усього годин	150	26	24	-	-	100	150	8	8	-	-	134

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутнісна характеристика господарських рішень	2
2	Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності	2
3	Критерії прийняття рішень в умовах	4
4	Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень	4
	Разом	12

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Прогнозування та аналіз господарських рішень	4
2	Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику	4
3	Оцінювання підприємницьких ризиків	4
	Разом	12

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
—	—	—

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутнісна характеристика господарських рішень	14
2	Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності	14
3	Прогнозування та аналіз господарських рішень	14
4	Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності	14
5	Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень	14
6	Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику	14

7	Оцінювання підприємницьких ризиків	16
	Разом	100

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі ІНДЗ) необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків». ІНДЗ дозволяє здобувачам опанувати необхідними практичними навичками при вирішенні конкретних практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних із темою ІНДЗ.

ІНДЗ здобувачі виконують самостійно протягом вивчення дисципліни «Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків» з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Вимоги до оформлення ІНДЗ

ІНДЗ припускає зміст наступних елементів наукового дослідження:

- практична значущість;
- комплексний і системний підходи до вирішення поставленого завдання;
- використання сучасних теоретичних методологій та наукові розробки досліджень за даною темою;
- застосування творчого підходу й відбиття власного бачення вирішення поставленого завдання.

Комплексний і системний підходи використається для розкриття теми й полягає у тому, що предмет дослідження підлягає багатобічному вивченню: теоретичні положення, практичні рішення й наробітки, аналіз, шляхи поліпшення й умови реалізації. При цьому необхідно дотримувати взаємозв'язку, послідовності й логічності викладу.

Використання сучасних теоретичні методології і наукові розробки досліджень за даною темою необхідно для проведення аналізу й обґрунтування засобів поліпшення ряду аспектів предмета й об'єкта дослідження. Для цього треба використати сучасні вітчизняні й закордонні результати досліджень.

Тему ІНДЗ здобувач виконує згідно з варіантом за останньою цифрою залікової книжки. Під час вивчення дисципліни «Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків» здобувачі виконують одне ІНДЗ.

ІНДЗ повинно містити наступні розділи:

1. Титульний аркуш містить:

- назва вищого навчального закладу;
- назва кафедри;
- назва навчальної дисципліни;

- номер варіанта;
 - дату подачі ІНДЗ викладачеві на перевірку – день, місяць, рік;
2. Зміст. Відбиває назву розділів (параграфів і т.п.) письмової роботи, які розкривають зміст ІНДЗ. Всі сторінки нумеруються (праворуч угорі). Винятком є титульний аркуш, тому нумерацію починають із цифри «2».
 3. Вступ. Розкриває сутність, стан наукового завдання і її значення роботи. Тут же вказуються мету й завдання дослідження.
 4. Основна частина. Розкриває наукове дослідження і відповідає обраній темі, вступу й висновкам ІНДЗ.
 5. Висновки. У висновках указують результати, отримані при проведенні дослідження, пропозиції або рекомендації щодо вирішення поставленого завдання відповідно до результатів дослідження.
 6. Список літератури. Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Інтернет джерела з обов'язковою вказівкою, яка інформація утримується на цьому сайті (порталі). Не допускається вказівка пошукових сайтів.
 7. Додаток. До додатків можуть входити різноманітні таблиці, ілюстрації, схеми, діаграми та ін. У разі їх наявності оформлення відбувається наступним чином: після списку літератури оформляють окрему сторінку з написом у центрі: „ДОДАТКИ”, номер якої є останнім, котрий ставиться до обсягу ІНДЗ. Нумерацію додатків виконують шляхом використання заголовних букв алфавіту (А, Б, В,...), які розміщують праворуч у верхньої частині аркуша.
 8. Вимоги до оформлення. Обсяг роботи 20 друкованих сторінок шрифт Times New Roman, 14, полуторний інтервал; поля: 20мм з усіх сторін.

Перелік основних тем

1. Сутність господарських рішень, їх класифікація.
2. Ефективність господарських рішень.
3. Стадії прийняття господарських рішень
4. Етапи прийняття господарських рішень
5. Методи розробки господарських рішень
6. Математико-статистичні методи вивчення зв'язків
7. Методи теорії прийняття господарських рішень
8. Методи теорії ігор
9. Методи експертних оцінок в організації розробки управлінських рішень.
10. Обґрунтування господарських рішень, критерії їх оцінки
11. Підходи до обґрунтування та обрання рішень
12. Прогнозування господарських рішень, їх суть, мета, основні завдання
13. Принципи прогнозування господарських рішень
14. Кількісні методи прогнозування

15. Якісні методи прогнозування
16. Критерій Вальда
17. Критерій Севіджа
18. Критерій Лапласа
19. Корисність, її суть і функції
20. Детермінований еквівалент лотереї
21. Сутнісна характеристика теорій ризику
22. Фактори впливу на ступінь підприємницького ризику
23. Класифікація підприємницьких ризиків
24. Особливості визначення критеріїв при оцінці господарських рішень за умов ризику
25. Кількісні підходи в оцінці ризиків реалізації господарських рішень
26. Суть конфліктів, їх види, наслідки
27. Риси, притаманні конфлікту, їх характеристика
28. Інвестиційний проект, критерії обґрунтування рішень під час вибору інвестиційного проекту
29. Моделі визначення ціни капітальних активів
30. Теорія оптимального портфеля
31. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків
32. Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків.
33. Методи впливу на ступінь ризику господарювання
34. Компенсація, зниження, передача ризику
35. Методи зниження ступеня ризику.

Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота за теоретичною частиною дисципліни проводиться у вигляді:

1. Індивідуальних консультацій – запитання-відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни;

2. Групових консультацій – розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику.

Індивідуально-консультативна робота за практичною частиною дисципліни проводиться у вигляді:

1. Індивідуальних консультацій – завдань, стосовно яких виникли запитання;

2. Групових консультацій – розгляд практичних ситуацій, рольових ігор, які потребують колективного обговорення.

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

1. Індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;
2. Підготовка рефератів для виступу на науковому семінарі;
3. Підготовка рефератів для виступу на науковій конференції.

10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1). Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – **словені** (лекція, семінари, бесіда, розповідь); **наочні** – (ілюстрація, демонстрація, презентація), **практичні** (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації).

Лекція - логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять і, водночас, методів навчання.

Семінарські заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські заняття можуть проводитися у формі бесіди, рецензування та обговорення рефератів і доповідей, дискусій тощо.

Практичні заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно до сформульованих завдань.

Індивідуальне заняття – форма навчального заняття, що проводиться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Консультація – форма навчального заняття, при якій студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (проводяться протягом семестру – поточні консультації, семестрові та екзаменаційні).

2). Група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу: **індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;**

3). Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – **репродуктивні та продуктивні** (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові);

4). Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота студента з навчальною та науковою літературою, текстами лекцій, підготовка до семінарських і практичних занять, робота з комп'ютером, виконання письмових завдань.

11. Методи контролю

Система оцінювання знань та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань здобувачів проводиться у наступних формах:

1. Оцінювання роботи здобувачів у процесі семінарських занять;
2. Оцінювання роботи здобувачів під час проведення практичних занять;
3. Проведення проміжного контролю;
4. Проведення модульного контролю.

Поточне оцінювання знань та умінь здобувачів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи здобувача протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- проходження проміжного контролю;
- виконання модульного контрольного завдання.

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне опрацювання та розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії;
- вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним

критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена.

Проміжний контроль проводиться один раз за семестр. При проведенні поточного контролю визначається рівень знань здобувачів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді екзамену.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточний контроль та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен) 40 %	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
8	8	8	8	8	10	10	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
66 - 74	D	задовільно	
60-65	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

При оцінюванні знань і вмінь викладач дотримується таких правил:

“Зараховано” – 60-100 балів – виставляється, якщо здобувач виявив повні знання основного програмного матеріалу в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, у цілому впорався з поставленим завданням, припустився незначних помилок в арифметичних розрахунках, демонстрував здатність упоратися з виконанням завдань, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення.

“Не зараховано” – 0-59 балів – виставляється, якщо здобувач виявив

серйозні прогалини в знаннях основного матеріалу, зробив принципові помилки, не зміг розв'язати задачу і провести розрахунки тощо.

При визначенні загальної оцінки враховуються результати поточного контролю з лабораторних, практичних, семінарських занять, колоквиумів, які відбулися в період, за який проводиться модульний контроль, а також результати захисту індивідуальних завдань і звітів з лабораторних (практичних) робіт, передбачених навчальною програмою з конкретної дисципліни, та самостійної аудиторної й позааудиторної роботи студентів з даної дисципліни.

13. Методичне забезпечення

1. Шиян Н.І. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: Конспект лекцій. ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Харків. ХНАУ, 2009. 137 с.

2. Шиян Н.І. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: конспект лекцій. ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Харків: ХНАУ, 2014. 146 с.

3. Шиян Н.І. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: Тестові завдання для діагностики рівня засвоєних знань студентів напрямку підготовки 6.030504 «Економіка підприємства». ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Харків, 2014. 45 с.

4. Шиян Н.І., Н.В. Кондратюк. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : Методичні вказівки та робочі таблиці до практичних (семінарських) занять для студентів галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства». ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Харків. 2014. 64 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Клименко С.М., Дуброва О.С. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ-КНЕУ, 2006.

2. Клименко С.М., Дуброва О.С. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: Навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 252 с.

3. Василенко В.А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2002. 420 с.

4. Донець О.Л. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків. ЦНЛ, 2012.

5. Балджи М.Д., Карпов В.А., Ковальов А.І., Костусев О.О., Котова І.М., Сментина Н.В. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: Навч. посібник. Одеса: ОНЕУ, 2013. 670 с.

Додаткова

1.Кремер Н.Ш. Теория вероятностей и математическая статистика: Ученик для вузов. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 543 с.

2.Сизоненко В.Л., Чібісов Д.В., Коваленко М.И. та ін. Теорія ймовірностей: навч. посібник. Харк. нац. аграр.ун-т. Харків, 2003. 114 с.

3.Мизес, Людвиг фон. Человеческая деятельность: трактовка по экономической теории. Челябинск: Социум, 2005. 878 с.

4.Фатхутдинов Р.А. Стратегічний менеджмент: Учебник. Москва: Дело, 2001. 448 с.

5. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. Москва: Дело, 1999. 703 с.

6. Шкуратов А.И. Страхование экологических рисков сельскохозяйственной деятельности в системе обеспечения экологической безопасности. *Економика АПК*. 2016. № 5 С. 74

7. Дудник Е.В. Инвестиционные стратегии повышения эффективности использования ресурсного потенциала аграрных предприятий. *Економика АПК*. 2016. № 5 С. 79

15. Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти та науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua

2. Теория. Эксперимент. Технологии [Электронный ресурс]: журн. – Режим доступа: <http://www.tet.zp.ua/>

3. Эксперт Украина [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.expert.ua/>

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» – формування знань і навичок стосовно обґрунтування господарських рішень з різним ступенем невизначеності та ризику.

Завдання дисципліни - теоретична підготовка здобувачів з питань:

- володіння основними принципами обґрунтування різних видів господарських рішень;
- володіння методичними підходами аналізу ризику та управління ним;
- оволодіти навичками самостійно здійснювати аналіз, ідентифікацію та оцінювання ризику, використовуючи комп'ютерну техніку та програмно-математичні комплекси.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні:

знати:- ознаки і класифікацію господарських рішень;

- показники ефективності господарських рішень;
- етапи та процедури процесу обґрунтування і прийняття господарських рішень;
- умови прийняття господарських рішень залежно від ступеня визначеності інформації.
- методи розроблення господарських рішень;
- методичні основи обґрунтування господарських рішень;
- сфери застосування методів та інструментів прогнозування господарських рішень;
- володіти видовою класифікацією невизначеності;
- критерії обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності;
- основні риси підприємницького ризику, чинники впливу на ступінь ризику, функції ризику в підприємницькій діяльності;
- особливості прийняття рішень у конфліктних ситуаціях;
- теорію оптимального портфеля;
- положення якісного, кількісного оцінювання ризиків;
- основні напрями й методи впливу на ступінь ризику господарювання.

уміти:

- використовувати аналітичні, статистичні та математичні методи аналізу господарських рішень;
- використовувати експертні методи оцінки господарських рішень;
- будувати і інтерпретувати матрицю прибутків і матрицю витрат при обґрунтуванні господарських рішень в умовах невизначеності;
- використовувати методику побудови функції корисності;
- обґрунтовувати господарські рішення в умовах ризику;
- застосовувати теорію ігор при прийнятті рішень у конфліктних ситуаціях;
- враховувати ризик при обґрунтуванні ставки дисконтування;
- формувати оптимальний портфель з обмеженої кількості цінних паперів;

- здійснювати якісний аналіз підприємницьких ризиків;
- здійснювати кількісний аналіз підприємницьких ризиків;

здійснювати хеджування та страхування ризиків.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність – Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

- Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

- Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

- Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

- Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб’єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

- Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Результати навчання

- Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

- Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

- Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

- Проводити аналіз функціонування та розвитку суб’єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

- Застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних

завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

- Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

- Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

- Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

- Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

- Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

- Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліна та її розділи, що передують вивченню дисципліни:

1. Стратегія підприємства.
2. Потенціал і розвиток підприємства.
3. Планування і контроль на підприємстві.

Дисципліна та її розділи, у яких використовують матеріали дисципліни:

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень

Поняття господарських рішень та їхні ознаки. Сутність господарських рішень. Класифікація господарських рішень. Вимоги до господарських рішень та умови їх досягнення.

Якість та ефективність господарських рішень. Основні параметри та показники якісного рішення. Умови забезпечення якості господарського рішення. Види ефективності господарських рішень. Умови та перешкоди прийняття ефективного рішення. Принципи оцінювання ефективності господарських рішень.

Тема 2. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності

Методичні основи обґрунтування господарських рішень. Підходи до обґрунтування й вибору господарських рішень. Комплексний підхід до обґрунтування господарських рішень.

Тема 3. Прогнозування та аналіз господарських рішень.

Основні завдання прогнозування. Головні принципи прогнозування господарських рішень. Сутність та принципи аналізу господарських рішень. Методи аналізу господарських рішень та їхній інструментарій. Сфери застосування методів та інструментів прийняття господарських рішень.